

Att: Registrator, Skogsstyrelsen, 2020/1011 ändring av Skogsstyrelsens föreskrifter till skogsvårdslagen

Ulriksdals slott, Solna den 18 juni, 2021

Världsnaturfonden WWFs remissvar: Förslag till Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen

Övergripande om förslagen

WWF anser att flera av Skogsstyrelsens förslag till ändringar i föreskrifter och allmänna råd men även själva konsekvensanalysen inte är linje med Skogsvårdslagens portalparagraf om att miljö och produktion ska vara jämställda. Detta gäller framför allt förslagen på ändringar avseende främmande trädarter där motiveringen för dessa ändringar brister i vetenskaplig riskanalys och distinktion i användandet av olika trädarter. Den visar på myndighetens underlåtenhet att pröva och utvärdera risker med olika material och metoder inom skogsbruket samt begränsa dessa vid behov i enlighet med Miljöbalken. WWF upplever att Skogsstyrelsen saknar strategisk ansats för bedömning, uppföljning och adaptivitet utifrån risker och negativa effekter på miljön. Detta förstärker också WWFs skeptiska syn på Skogsstyrelsens ambition att utveckla en så kallad "adaptiv skötsel" avseende nya material och metoder för att öka produktionen.

WWF avstyrker alla förslag på ändringar i föreskrifter och allmänna råd som ökar möjligheten till att använda främmande trädarter.

WWF anser att varje främmande trädart för sig behöver genomgå en miljöanalys enligt Skogsvårdslagens 32§. Resultatet av en sådan ska sedan vägleda beslut om att förbjuda eller att tillåta enligt riskbaserade restriktioner i föreskrifter och allmänna råd. Ifall Skogsstyrelsen anser sig inte ha ett juridiskt mandat att pröva främmande trädarter som idag används inom skogsbruket bör man söka stöd för detta av regeringen.

I brist på trovärdig miljöanalys, prövning och begränsning av främmande trädarter anser WWF att föryngring med främmande trädarter bör förbjudas.

WWF vill också peka på att Skogsvårdslagens schablonmässiga undantag till universitet, högskola eller annan forskningsinstitution till material och metoder i försök, behöver följas upp avseende att dessa institutioner har en systematisk prövning av risker och förhindrande av skada på miljö och människor utanför det geografiskt avgränsade forskningsområdet. WWF har uppfattat det som att detta kan brista inom forskningsverksamhet.

Vidare kan det vara värt att uppmärksamma att många av de lättnader som Skogsstyrelsen föreslår avseende användandet av främmande trädarter inte är förenliga med de krav som finns i den

svenska standarden för ett FSC-certifierat skogsbruk. Skogsstyrelsen kan välja att förhålla sig detta eller inte.

I detta remissvar kommenteras endast de förslag som WWF avstyrker samt i något fall sådant som vi anser är otydligt. Övriga förslag avstår WWF att kommentera på.

Ställningstagande till ändringsförslag

Ändringsförslag

Allmänna råd till 2 kap. 5 §

Vid bedömning av vilka trädslag som kan ge en tillfredsställande virkesproduktion på växtplatsen bör hänsyn tas till markens bonitet genom *t.ex. jorddjupet*, jordarten, vegetationstypen, klimatet, markens lutning och fuktighet. Vidare bör hänsyn tas exempelvis till risken för skador genom viltbetning och – vid naturlig föryngring – fröträdens egenskaper såsom kvalitet och virkesproducerande förmåga.

Av tabell 9 i bilaga 2 framgår de trädslag som vid olika vegetationstyper och markfuktighetsklasser bör kunna ge en tillfredsställande virkesproduktion. På mark med grunt jorddjup bör tall användas som huvudplanta. På sådan mark bör inte gran godtas som huvudplanta.

2 kap. 26 a §

Bestämmelserna i 23-26 §§ gäller inte trädarter av släktet Populus eller artificiella hybrider inom Populus-släktet.

2 kap. Allmänna råd till 9 §
skogsvårdsförordningen

Med främmande trädarter bör avses sådana trädarter som inte anges som inhemska i bilaga 5.

Förklaring

WWF avstyrker hänvisning till tabell 9 så som den är utformad. WWF anser inte att lärk, sitkagran och douglasgran ska kunna godtas på motsvarande ståndorter som gran, contortatall ska inte kunna godtas på motsvarande ståndorter som tall och poppel och hybridasp ska inte kunna godtas på motsvarande ståndorter som asp.

WWF anser att varje främmande trädart för sig måste genomgå en miljöanalys enligt Skogsvårdslagens 32§. Resultatet av en sådan ska sedan vägleda beslut om att förbjuda eller att tillåta enligt riskbaserade restriktioner i föreskrifter och allmänna råd

Vidare anser att det finns oklarheter i lagen i vilken mån inslag som andra inhemska trädslag ska kunna godtas såsom rönn, sälg och ädla lövträd utifrån ett perspektiv av produktion av andra värden.

WWF avstyrker förslaget.

WWF anser att varje främmande trädart för sig måste genomgå en miljöanalys enligt Skogsvårdslagens 32§. Resultatet av en sådan ska sedan vägleda beslut om att förbjuda eller att tillåta enligt riskbaserade restriktioner i föreskrifter och allmänna råd

WWF avstyrker förslaget.

WWF anser att det är bra med en tabell över vad som är främmande trädarter, men anser att sibirisk lärk också ska klassas som främmande trädart. WWF anser inte att det är trovärdigt att klassa

arten som inhemsk utifrån ett 8000 år gammalt makrofossil.

Allmänna råd till 9 § skogsvårdsförordningen

Inom det område som framgår av figuren i bilaga 3 bör från skogsvårdssynpunkt användning av contortatall (Pinus contorta) normalt inte kunna betraktas som ett sådant undantagsfall då främmande trädart får användas som skogsodlingsmaterial.

Den areal som föryngras med contortatall bör inte uppgå till mer än 14 000 hektar per år totalt inom landet.

2 kap. 28§

Strykning av

Contortatall får, med de undantag som anges nedan, inte användas för skogsodling på högre höjd mellan latitud 60° och 68° än vad som framgår av figuren i bilaga 3. Söder om latitud 60° får – med undantag för Värmlands och Örebro län – contortatall inte användas. Inom Värmlands och Örebro län får contortatall inte användas för skogsodling söder om 59°30'.

Contortatall får vidare inte användas i sådana lägen där inhemska trädslag erfarenhetsmässigt inte har tillräcklig hårdighet för skogsodling eller på marker med ståndortindex T24 eller G24 och högre index.

Contortatall får dessutom inte användas närmare nationalparker och naturreservat än en kilometer.

För skogsodling med contortatall söder om latitud 60° får Skogsstyrelsen medge undantag, om det finns särskilda skäl för sådan odling på starkt aspbemängda föryngringsytor med ståndortsindex T20 eller G20 och lägre index eller för

WWF avstyrker förslaget.

WWF förstår inte syftet med att föreslå en textändring i figur i bilaga 3.

Vidare anser WWF att contortatallen bör genomgå en uppdaterad miljöanalys enligt Skogsvårdslagens 32§. Resultatet av en sådan ska sedan vägleda beslut om att förbjuda eller att tillåta enligt riskbaserade restriktioner i föreskrifter och allmänna råd. Detta skulle vara förenligt med en adaptiv ansats.

I brist på detta anser WWF att ingen nyplantering av contortatall bör tillåtas och att befintliga contortabestånd bör avvecklas.

WWF avstyrker förslaget.

WWF anser att med tanke på den höga spridningsrisken som plantering av contorta utgör är det absolut nödvändigt med en contortafri buffertzon på 1km till nationalpark, naturreservat men även mot områden med biotopsskydd och naturvårdsavtal. Detta bör även gälla för alla andra främmande trädslag som inte har genomgått en miljöanalys och -prövning enligt Skogsvårdslagens 32§. Resultatet av en sådan ska sedan vägleda beslut om att förbjuda eller att tillåta enligt riskbaserade restriktioner i föreskrifter och allmänna råd. Detta skulle vara förenligt med en adaptiv ansats.

I brist på uppdaterad miljöanalys och -prövning anser WWF att ingen nyplantering av contortatall eller andra främmande trädslag bör tillåtas och att befintliga bestånd bör avvecklas.

försöksverksamhet som dokumenteras i en särskild plan.

2 kap. 28§

Strykning av

Vid avverkning ska, när contortatall avses användas vid föryngring, trädsamlingar och enstaka äldre, grövre träd av inhemska trädslag sparas för att ingå i det nya beståndet.

WWF avstyrker förslaget.

WWF är förvånad att Skogsstyrelsen hänvisar till att den täcks in av föreskrifterna till 30 § skogsvårdslagen. Enligt tolkning av skogsvårdslagens 30§ behöver skogsägare bara lämna hänsyn av befintliga naturvärden upp till intrångsbegränsning. Att lämna restaurerande hänsyn med inhemska trädslag behöver alltså skogsägare inte göra enligt 30§ och genom att göra denna strykning riskerar alltså denna hänsyn inte lämnas menar WWF. Därför bör detta krav kvarstå.

7 kap. 7 a §

Främmande trädarter ska inte användas i eller intill känsliga landmiljöer. Främmande trädarter ska inte heller användas i eller intill våtmarker med naturlig hydrologi.

Allmänna råd till 7 kap. 7 a §

Exempel på känsliga landmiljöer inklusive våtmarker är hänsynskrävande biotoper, våtmarker med värden motsvarande klass 1 och 2 i våtmarks- och sumpskogsinventeringen, miljöer med biologiskt kulturarv, alvarmarker, sanddynsområden och skärgårdar.

Intill särskilt känsliga landmiljöer, såsom nationalparker, naturreservat, kulturresevat, biotopskyddsområden, Natura 2000-områden och områden som omfattas av naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § jordabalken, bör främmande trädarter inte användas närmare än 100 meter.

WWF avstyrker förslaget.

WWF anser visserligen att det behövs tydliga regler för var främmande trädarter ska kunna användas. Men utifrån brist på miljöanalys och prövning av varje främmande trädart för sig är denna schablonmässiga begränsning alldeles för otillräcklig.

7 kap. 27§

Näringskompenserande åtgärder bör inte ske närmare än 15 meter mot sjöar, vattendrag, våtmarker, hänsynskrävande biotoper och

WWF avstyrker förslaget.

WWF anser att en generell gräns på 25 m mot sjöar, vattendrag, våtmarker, hänsynskrävande biotoper och tomtmark bör behållas och att en sådan skyddszon även ska vara tillämplig för

tomtmark. *Mot diken bör näringskompensation inte ske närmare än 10 meter.*

diken. WWF anser att det behövs en väl tilltagen skyddszon som försiktighetsåtgärd.

34 §

Om föreskrifterna inte har följts *ska återställningsåtgärder vidtas där det är möjligt och återställandet inte innebär en negativ påverkan på naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.*

WWF avstyrker förslaget.

WWF anser att det behövs en tydlighet när och hur en sådan återställning ska ske. Så som det uttrycks nu anses kunna leda till en godtycklighet.

Bilaga 1 – Tabell 2

WWF anser att tabellen är otydlig i förhållande till övrig lagtext.

WWF menar att det finns en otydlighet avseende hur man ska se på inslag av andra lövträd såsom sälg, rönn och ädellövträd som inte tas upp i denna tabell i förhållande till produktion av mervärden. Det finns en uppenbar risk med denna tabell att föryngring och röjning inte gynnar dessa alternativa inhemska trädslag.

Bilaga 2 – Tabell 9

WWF avstyrker hänvisning till tabell 9 så som den är utformad.

WWF anser inte att lärk, sitkagran och douglasgran ska kunna godtas på motsvarande ståndorter som gran, contortatall ska inte kunna godtas på motsvarande ståndorter som tall och poppel och hybridasp ska inte kunna godtas på motsvarande ståndorter som asp.

WWF anser att varje främmande trädart för sig måste genomgå en miljöanalys enligt Skogsvårdslagens 32§. Resultatet av en sådan ska sedan vägleda beslut om att förbjuda eller att tillåta enligt riskbaserade restriktioner i föreskrifter och allmänna råd

Vidare anser att det finns oklarheter i lagen i vilken mån inslag som andra inhemska trädslag ska kunna godtas såsom rönn, sälg och ädla lövträd utifrån ett perspektiv av produktion av andra värden.

Bilaga 3 – Användning av contortatall

WWF avstyrker ändring i figur

WWF anser att ändring av text från ”Område där contortatall inte får användas” till ”Område där

användning av contortatall från skogsvårdssynpunkt normalt inte bör kunna betraktas som ett undantagsfall.”* skapar en otydlighet.

Bilaga 5 – Förteckning över inhemska trädarter

WWF avstyrker att sibirisk lärk bedöms som inhemsk trädart

WWF anser inte att sibirisk lärk kan anses som inhemsk utifrån fynd av 8000 år gamla makrofossil.

Synpunkter på konsekvensanalysen

Konsekvensanalysen är tidvis rörig samt att mycket information upprepas. Det gör det också svårt för läsaren att följa logiken i resonemanget.

Vidare saknas det uppdaterad och vederhäftig information som stöd till analysen och slutsatser. Den vetenskapliga grunden i konsekvensanalysen avseende främmande trädarter är otillräcklig och skulle också behöva uppdateras avseende senare studier och referenser. Den schablonmässiga bedömningen och förslagen för användning av främmande trädarter tyder på en frånvaro av vetenskaplig ansats. Enligt WWF saknar Skogsstyrelsen över lag en systematisk riskbedömning och uppföljning som kan ligga till grund för den adaptivitet som man så varmt förespråkar. Konsekvensanalysen tar upp att Skogsstyrelsen har en policy som behandlar främmande trädslag och dess risker och skriver ”... Såväl samhälle som enskild skogsägare löpande bör utvärdera konsekvenserna av användningen av främmande trädslag...”. Med denna generella hänvisning verkar Skogsstyrelsen sedan anse att myndighetens ansvar tar slut avseende hantering av eventuella miljörisker. Därmed föreligger en uppenbar risk att myndigheten silar mygg men sväljer kameler avseende miljömässiga konsekvenser vilket undergräver förtroendet för Skogsstyrelsen som sektorsansvarig myndighet som ska balansera miljö och produktion. Detta är ett typexempel som visar på behovet av att hela skogspolitiken behöver ses över.

I konsekvensanalysen används också tveksamma argument till förslagen såsom att det inte finns restriktioner för användning av poppel och hybridasp på jordbruksmark. Detta är inte ett sakligt och legitimt argument för att dessa då skulle tillåtas på skogsmark utan reglering, utan är snarare ett argument att det behövs restriktioner i användandet av främmande arter inom jordbruket. WWF förstår inte heller hur Skogsstyrelsen landar i slutsatsen att förbudsavståndet på en kilometer runt nationalparker och naturreservat avseende främmande trädarter ska tas bort utifrån att det saknar stöd i 30 § skogsvårdslagen och 30 § skogsvårdsförordningen. WWF bedömer det snarare som att Skogsstyrelsen vill värna produktionsintressen när man som argument framför att en sådan begränsning ”...omfattar orimligt stora arealer produktiv skogsmark...”.

Flera av förslagen fanns med i Skogsstyrelsens rapportering av regeringsuppdrag ’regler om främmande trädslag’ 2010, och WWF hänvisar även till vårt remissvar då som fortfarande är giltigt. Situationen är densamma

För Världsnaturfonden WWF

Linda Berglund

Biträdande avdelningschef, avd Skog & Arter

Peter Roberntz

Senior Skogsrådgivare

